

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЛИНГВИСТИКИ И МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

УДК 821.161.3:82-9

3 “ВОЖЫКА” І “ВЯСЁЛКІ” Ў СВОЙ СУСВЕТ

П.Д. Анішчук, 10 “Б” клас
Навуковы кіраўнік – Н.У. Магер, настаўнік
Ліцэй Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта

Існуе думка, што ў сучасных падлеткаў кліпавая свядомасць, пры якой інфармацыя лёгка засвойваецца, калі яна ўяўляе сабою візуальны шэраг. З гэтым заданнем выдатна спраўляецца такі жанр літаратуры як комікс, у якім сумяшчэнне тэксту і зрокавай выявы адпавядае рытму жыцця сучаснага пакалення. На сучасным этапе мы можам казаць пра тое, што комікс – гэта не проста жанр літаратуры, а разнавіднасць мастацтва. Довадам гэтаму служыць той факт, што амаль усе творы класіка англійскай літаратуры Вільяма Шэкспіра былі адаптаваны брытанскай кампаніяй «Self Made Hero» у форме коміксаў.

Коміксы - гэта вельмі маладая сфера, мы трохі адстаём у ёй ад іншага свету - да гэтага моманту ўжо склалася амерыканская, японская, еўрапейская традыцыі. Цяпер ёсць патрэба ўспрыняць міравой вопыт і знайсці сваю дарогу. Мы думаем, хутка для нас прыйдзе пара пошуку сваёй індывідуальнасці. У Беларусі гэты жанр толькі набірае папулярнасць, з’явіліся спецыялізаваныя крамы коміксаў і нават беларускія выдавецтвы, якія друкуюць як перакладныя, так і арыгінальныя беларускія коміксы. Але мы ўпэўнены, што не шмат хто ведае пра коміксы на беларускай мове. Гэты факт вызначае актуальнасць тэмы даследавання.

Існуе дастаткова азначэнняў комікса. Мы трымаемся думкі расійскага пісьменніка-фантаста Эдуарда Шаурова, які вызначае комікс як арыгінальны жанр мастацтва, што знаходзіцца на стыку літаратуры і графікі. Лічыцца, што продкамі жанру комікса былі серыі карцін (пазней гравюр) 1730-х гг. У.Хогарта (William Hogarth, англійскі мастак і тэарэтык мастацтва).

Комікс як жанр узнік у Еўропе, існаваў у краінах Еўропы, Паўночнай Амерыкі, Азіі, але ў звыклым для нас выглядзе ён аформіўся ў ЗША, дзе і атрымаў найвялікшую папулярнасць, вядомасць, росквіт і пашырэнне, стаў неад’емнай часткай нацыянальнай культуры. Коміксы ў ЗША - гэта коміксы пра супергерояў, якія прайшлі трансфармацыю ад ідэальнага бездакорнага героя да героя, падобнага да простага чалавека, з яго слабасцямі і недахопамі. Важна тое, што асноўныя супергероі коміксаў на працягу часу тыя ж, пра іх проста пішуць новыя серыі. Супергероі змагаюцца са злом, антыгероем і заўсёды яго перамагаюць. Асноўныя жанры - прыгоды і баявік, то бок амерыканскі комікс - гэта action.

Коміксы ў краінах Еўропы не мелі такой велізарнай папулярнасці, як у ЗША. Яны развіваліся ў той жа час, але мелі свае асаблівасці. У Еўропе не склаўся адзін дамінантны стыль, як супергероіка ў ЗША. Для еўрапейскіх коміксаў характэрна жанравая разнастайнасць, складаныя сюжэты і дэталёвая прамалёўка. Увагу прыкоўвае найперш візуальны рад. Гэта цэлыя творы мастацтва, якія трэба чытаць удумліва. Выпускаюцца еўрапейскія коміксы ў выглядзе поўнафарматных кніг у цвёрдай вокладцы і завуцца «графічнымі раманамі». Тут можна знайсці і прыгоды, і баевікі, і фэнтэзі, і навуковую фантастыку, і раманы на побытавую тэматыку.

Азіяцкі комікс найчэцэй пададзены японскімі коміксамі «манга». Яны пачалі сваё развіццё пасля Другой сусветнай вайны і заваявалі велізарную папулярнасць у сваёй краіне. Візуальнай інфармацыі даволі мала, яна расцягнута на некалькі кадраў, бо галоўным з’яўляюцца пачуцці і перажыванні герояў. Малюнк мангі практычна заўсёды чорна-белыя і іх адметнай рысай з’яўляюцца вялікія вочы герояў. Па матывах папулярнай мангі вельмі часта здымаюцца японскія мультсерыялы - анімэ і запускаяцца камп’ютарныя гульні.

Комікс як літаратурны жанр ці від мастацтва не атрымаў у Беларусі такой велізарнай папулярнасці ў XX стагоддзі, як супегероіка ў ЗША ці манга ў Японіі, бо ў Савецкім Саюзе месца звыклым нам коміксам не знайшлося - да моманту, калі фармат можна было адаптаваць у краіне, гэты

від творчасці быў прызнаны буржуазным і не адпаведным маральнаму абліччу савецкага чалавека. Так што ў СССР паслядоўнае мастацтва шукала сабе іншыя, някоміксныя, шляхі развіцця - дзіцячую ілюстрацыю, карыкатуру ці, напрыклад, дыяфільм.

У выглядзе асобных твораў коміксы пачалі з'яўляцца ў Беларусі толькі ў 90-я гады ХХ стагоддзя. Дагэтуль коміксы як гісторыі ў малюнках друкаваліся ў часопісах.

На дадзеным этапе жанр комікса ў Беларусі толькі набірае папулярнасць. З'явіліся спецыялізаваныя крамы коміксаў, выдавецтвы, а потым арыгінальныя беларускія творы гэтага жанру.

Важнай падзеяй для развіцця беларускага комікса стала стварэнне ў 2018 годзе Мікітам Сёнікавым творчага аб'яднання «Сучасны комікс», якое з'яднала маладых беларускіх аўтараў, якія жадаюць адродзіць цікавасць да айчыннага комікса, пераасэнсаваць яго, ствараць коміксы пра нашых нацыянальных герояў і вядомых асоб.

У 2018 годзе «Сучасны комікс» апублікаваў свой першы зборнік коміксаў «Легенды глухога лесу», куды ўвайшло дзве працы на беларускай і шэсць коміксаў на рускай мове. Усе гісторыі заснаваны на беларускай гісторыі і легендах ці гарадскім мясцовым фальклору. Напрыклад, комікс «Леў» прысвечаны гісторыі ўзнікнення горада Магілёва, «Усяслаў Чарадзей» - пра легендарнага полацкага князя, «Легенда пра мёртвае возера» расказвае пра вікінгаў на тэрыторыі Беларусі, «Вужыная карона» - гэта інтэрпрэтацыя адной з легендаў Яна Баршчэўскага, комікс «Дзіцё чырвонага балота» заснаваны на вядомай у мазырскіх краях страшыльцы. У аснове коміксаў «Слухай» і «Дзень горада» - гарадскі фальклор. Увесь тыраж зборніка быў рэалізаваны праз крамы коміксаў, але гэтыя коміксы можна пачытаць у вольным доступе ў сацсеткі «УКантакце», у групе «Сучасны комікс». У дадзены момант каманда працуе над стварэннем наступнага зборніка.

Беларускі комікс мае свае ўнікальныя рысы. Галоўным адрозненнем з'яўляецца тое, што беларускія коміксы заснаваны на мясцовым матэрыяле, легендах, гарадскім фальклору. Стыль беларускіх твораў - нешта сярэдняе паміж заходнім і ўсходнім. У коміксах шмат экспрэсіі, як у японскай манзе, але кампазіцыя і суадносіны візуальнага шэрага і тэксту маюць агульныя рысы з заходнімі коміксамі.

Такім чынам, мы прыйшлі да высновы, што беларускі комікс - гэта ўнікальная з'ява ў культуры Беларусі, якая ў сваім развіцці мае як агульныя з развіццём замежных коміксаў рысы, так і свае.

Нашы індывідуальныя рысы - унікальныя класныя беларускія эмацыйныя персанажы, за якімі цікава сачыць. Набліжаныя да жыцця, гісторыі - не нейкае паветранае штосьці, а нешта бліжэйшае да нашага жыцця, гісторыі і вопыту. Падзеі, якія могуць нават быць фантастычнымі, але ў іх пазнаюцца нашы рэаліі.